

Mädätteen käyttö maataloudessa

Lainsäädäntö, laitoshyväksyntä, jätejakeiden
vaikutus vaatimukseen

Olli Venelampi
8.11.2011

Voimassa olevat säädökset

Lannoitevalmistelaki 539/2006

MMMä 24/11 lannoitevalmisteista
– muutos valmisteilla

MMMä 13/07 lannoitevalmistealan toiminnasta ja
valvonnasta
– muutettu asetuksella 20/09
– muutos valmisteilla

Tyyppinimiluettelo, Eviran määräyskokoelma

Voimassa olevat säädökset

Sivutuoteasetus (EY) N:o 1069/2009

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta

Toimeenpanoasetus (EU) N:o 142/2011

Komission asetus (EU) N:o 142/2011 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 täytäntöönpanosta sekä neuvoston direktiivin 97/78/EY täytäntöönpanosta tietyjen näytteiden ja tuotteiden osalta, jotka vapautetaan kyseisen direktiivin mukaisista eläinlääkärintarkastuksista rajatarkastusasemilla.

Toiminnan luonne ja käsiteltävät aineet

Toimintamallit

- Maatilalaitos
- Tilojen yhteiskäsittely
- Yleinen jätteenkäsittely

- Oma käyttö
- Markkinoille saattaminen

Käsiteltävät aineet

- Lanta ja maatalouden kasvijäte
- Yritystoiminnan kasvijätteet
- Eläinperäinen jäte
- Energiakasvit
- Jätevedet ja jätevesilietteet
- Muut jätteet

Lannoitevalmistelaki

Biokaasuprosessista muodostuvia lannoitevalmisteita:

- Maanparannusaineena sellaisenaan käytettävät sivutuotteet
 - *määätysjännös*
- Orgaanisena lannoitteena sellaisenaan käytettävät sivutuotteet
 - *rejektivesi*
- Maanparannusaineet
 - *lantaseos, maanparannuskomposti, tuorekomposti, kuivarae*
- Kasvualustat
 - *kompostimulta*

Tuotevaatimukset

Lannoitevalmistelain vaatimukset mm. stabiili ja hygieeninen lopputuote, tuoteseloste

Hygienenisyys

- E.coli alle 1000 pmy/g
- ei salmonellaa

Haitalliset aineet (MMMä 24/11 liite IV)

- haitalliset metallit, roskat, rikkakasvit

Tuoteominaisuudet

- tuoteselosteessa ilmoitettavat tiedot annettu tyyppinimiryhmittäin (MMMä 24/11 liite I) ja tyyppinimikohtaisesti (tyyppinimiluettelo)

Käytön rajoitteet

Luokan 3 eläinperäiset sivutuotteet

- 21 vrk laidunkäyttö ja rehunkorjuukielto
- kirjanpito käyttökohteista, -ajankohdista, -määristä

Puhdistamoliete

- käytön rajoitteet MMMa 24/11, tyyppinimiluettelo ja täydentävien ehtojen opas

3A5 Maanparannusaineena sellaisenaan käytettävät sivutuotteet

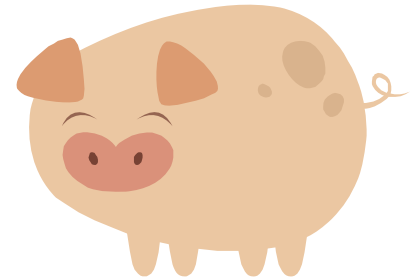
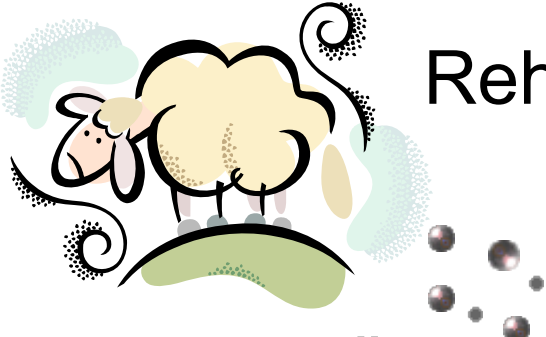
- Sellaisenaan maanparannusaineena käytettävällä sivutuotteella tulee olla todettavissa oleva maan fysikaalisia, kemiallisia tai biologisia ominaisuuksia edistävä vaikutus.
- Sivutuotteen käytöstä ei saa aiheutua haju- tai muuta ympäristöhaittaa.
- Pää- ja sivuravinteiden pitoisuus on ilmoitettava, mikäli se ylittää 1 000 mg/kg ka. Vesiliukoisen N ja P määrät on aina ilmoitettava.
- Soveltuvat pelto- ja puutarhakäyttöön, energiakasvien viljelyyn sekä maisemoinnissa eroosion estoon.
- Maanparannusaineena sellaisenaan käytettäviä sivutuotteita, jotka sisältävät puhdistamolietettä, maataloudessa käytettäessä tulee noudattaa vnp 282/1994 puhdistamolietteen käytöstä maanviljelyksessä sekä MAVI:n oppaassa "Täydentävät ehdot/Viljelytapa- ja ympäristöehdot" annettuja käyttörajoitteita ja määräyksiä. www.mavi.fi

Miten taudit leviävät?

Ilman välityksellä

Suora kontakti

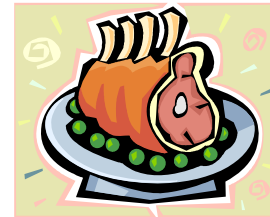
Rehun ja veden välityksellä

Lannan välityksellä

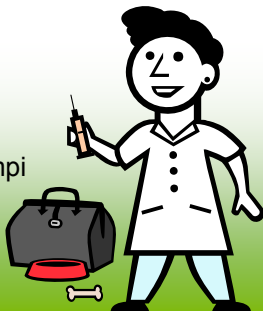
Sivutuotteiden välityksellä

Elintarvikkeiden välityksellä

Ihmisen ja välineiden välityksellä

Kuljetusvälineiden välityksellä

Miten riskejä hallitaan biokaasulaitoksessa?

Prosessi:

- käsittelyvaatimusten toteutuminen raaka-aineissa mahdollisesti olevien taudinaiheuttajien tuhoamiseksi (lämpö/aika/partikkelikoko), mittaukset, dokumentointi

Lopputuote:

- Laadun seuranta, kirjanpito lähetetyistä tuotteista (jäljitettävyys)
- Varastoinnin aikana jälkikontaminaation estäminen

Tuotantohygienia

- Laitos erillään tuotantoeläintiloista, laitteiston puhtaus/kunto
- Tuhoeläintorjunta

Kuljetukset:

- Varmistetaan kuljetuskaluston puhtaudesta joka vaiheessa

Kasvitautiliriski mädätteen hyödyntämisessä

MMM 24/11:

- Lannoitevalmistuksessa ei saa esiintyä kasvinterveyden suojelemiseksi annetussa laissa tai asetuksissa mainittuja kasvintuhoojia
- Vaatimusten täyttymistä on seurattava omavalvonnalla
- Omavalvontaa tehostettava kun raaka-aineena
 - kasvintuhoojan saastuttamattomaksi toteamaa todettua raaka-ainetta
 - toisesta valtiosta peräisin olevaa raaka-ainetta
 - syytä epäillä raaka-aineen olevan taudinaiheuttajan saastuttamaa

Kasvitautiliriski mädätteen hyödyntämisessä

Peruna-, juurikas- ja juuresteollisuuden, -kuorimoiden ja pakkaamoiden sivutuotteet ja jätteet sekä erilliskerätty biojäte tulee käsitellä:

- biokaasulaitoksessa 70 °C 60 min alle 12 mm
- kompostoimalla vähintään 55°C 14 vrk 40 % kosteudessa
- käyttämällä muuta kasvinsuojeluviranomaisen hyväksymää menetelmää

Biokaasulaitokset

toiminnanharjoittajan velvoitteet

Ilmoitusvelvollisuus

- elinkeinoilmoitus Eviran vahvistamalla lomakkeella -> merkitään valvonnan pitämään rekisteriin

Omavalvontavelvoite

- kaikkien ilmoitusvelvollisten on tehtävä ja toteutettava omavalvontasuunnitelma
- hyväksytyillä laitoksilla raportointivelvoite

Laitoshyväksyntä

- toiminnanharjoittajan haettava Eviran vahvistamalla lomakkeella
- vain hyväksyntä laitoksesta voi saattaa markkinoille orgaanisia lannoitevalmisteita

Tiedostonpitovelvoite

Toimijan on pidettävä toiminnastaan ajantasaista tiedostoa, josta on voitava vaikeuksitta selvittää valvontaa varten tarvittavat tiedot:

- raaka-aineostot, niiden alkuperä
 - mitä, keneltä, milloin ja kuinka paljon
- käsittelymäärät
 - tuote- ja eräkohtaisesti tiedot raaka-aineista, lisätyistä aineista
- myynnit ja luovutukset
- varastointipaikat

Lannoitevalmisteiden ja raaka-aineiden tulee tiedoston perusteella olla ***tuote- ja eräkohtaisesti jäljitettävissä***

Jäljitettävyys

Tiedettävä;

- mistä ja mitä raaka-aineita vastaanotetaan
- milloin ja miten raaka-aineet käsitelty
- minne valmistettava tuote käytetty tai toimitettu

Valmistettaville tuotteille annettava jäljitettävyuden varmistamiseksi ERÄTUNNISTE!

- erä voi olla jokin tietty ajanjakso jatkuvatoimisessa prosessissa
- toimija itse päättää eräkoon suuruuden

Virheellisten tuotteiden markkinoilta takaisin veto tehdään erätietojen perusteella ⇒ viranomaisen määräämä markkinointikielto on eräkohtainen!

Omavalvontasuunnitelma

• kirjallinen työ- ja toimintaohje

Vastuhenkilö

Raaka-aineiden vastaanotto

- varmistetaan raaka-aineen soveltuvuus prosessiin
- kirjanpito (mitä, mistä, miten paljon)

Kuvaus prosessista ja sen valvonnasta

- mm. lämpötila-aikaseuranta

Toimintaohje häiriötilanteissa

Lopputuotteen laadunvalvonta ja näytteenottosuunnitelma

- aistinvarainen laaduntarkkailu
- hygieenisuus, ravinteet ja muut ominaisuudet

Raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden varastointi ja kuljetus

Puhtaanapito

Tuhoeläinten torjuntasuunnitelma

Suunnitelma tarkastettava säännöllisesti ja pidettävä ajan tasalla!

Omavalvontaraportti

- Edellytetään hyväksytyiltä laitoksilta
- Raportista selvittävä;
 - ⇒ kriittisten valmistus- ja käsittelyvaiheiden valvonnan tulokset
 - ⇒ havaitut puutteet ja ongelmat sekä niiden korjaamiseksi tehdyt toimenpiteet
- Raportti toimitettava Eviraan vuosittain maaliskuun loppuun mennessä

Viranomaisen rooli omavalvonnassa

- Viranomaisvalvonta kohdistuu omavalvonnahan valvontaan
- Joustavaa yhteistyötä toimijan ja viranomaisen välillä
- Viranomaisella velvollisuus antaa neuvoja omavalvontasuunnitelman laatimisessa ja toteuttamisessa
- Toimiva omavalvonta vähentää viranomaisvalvonnahan tarvetta
- Elintarviketurvallisuusviraston tehtävänä on arvioida sivutuoteasetuksen 30 artiklassa tarkoitettut kansalliset hyvän käytännön ohjeet.

Olli Venelampi
8.11.2011

